

Manažerské shrnutí externí evaluace projektu „Rozvoj ekosystému sociálního podnikání (RESP)“, registrační číslo CZ.03.02.02/00/22_004/0001397

Externí evaluace projektu RESP realizovaná na podzim roku 2025 společností Inboox CZ, s.r.o. poskytla zhodnocení fungování dvou klíčových pilířů projektu: regionálních poradenských center (SPointů) a Institutu sociálního podnikání (ISP). Evaluace vycházela z desk research podkladů od objednatele (MPSV) a primárního sběru dat: 21 individuálních rozhovorů a dvou fokusních skupin se zástupci sociálních podniků, koordinátory SPointů, pracovníky ISP i s účastníky vzdělávacích aktivit (zejména tedy KA1 a KA2 evaluovaného projektu).

Výstupy potvrzují, že oba pilíře významně přispěly k rozvoji ekosystému sociálního podnikání v ČR. Zároveň identifikují oblasti, kde je žádoucí jejich další rozvoj, systémové posílení a efektivnější provázání s praxí.

Projekt RESP si kladl za cíl podporu vzniku, stabilizace a rozvoje sociálního podnikání prostřednictvím poradenství, vzdělávání, mapování ekosystému a mainstreamingu tématu sociální ekonomiky. Evaluovaná část se zaměřuje na pilotní ověření fungování čtyř regionálních SPointů (Ústecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Praha/Středočeský kraj) a na fungování a přínosy Institutu sociálního podnikání (ISP), klíčové vzdělávací platformy projektu.

Strategický rámec sociálního podnikání v ČR (2026–2030) klade důraz na profesionalizaci sektoru, budování stabilního legislativního prostředí, podporu zaměstnávání osob se specifickými potřebami, posílení povědomí veřejnosti i rozvoj odborných kompetencí. Projekt RESP svým zaměřením tyto cíle přímo naplňuje.

Každý SPoint fungoval jako regionální kontaktní místo zajišťované jedním pracovníkem (0,7 úvazku), který odpovídal za síťování, poradenství, konzultace, identifikaci vzdělávacích potřeb a organizaci akcí. Koordinace byla centrálně řízena MPSV, přičemž zásadní roli sehrála garantka SPointů, která sjednotila postupy napříč regiony.

Z rozhovorů a fokusních skupin vyplynulo, že sociální podniky vnímají SPointy jako obtížně zastupitelné regionální aktéry, kteří:

- **zprostředkovávají kvalitní a personalizované poradenství,**
- **pomáhají při interpretaci legislativy, nastavení procesů či při orientaci v dotacích,**
- **přispívají k síťování napříč regionem, propojují sociální podniky, obce, školy, ÚP či neziskový sektor,**
- **zvyšují povědomí o tématu sociálního podnikání.**

Evaluace ukázala zároveň značnou variabilitu mezi kraji, když zejména Ústecký kraj těží ze strukturálních fondů a má vysoký potenciál rozvoje díky vyššímu počtu osob se specifickými potřebami, zatímco region „Praha a Středočeský kraj“ vykazuje nízkou nezaměstnanost, a tudíž nižší poptávku po integračním sociálním podnikání.

Z tohoto důvodu je regionální ukotvení SPointů klíčové, fungování nelze paušalizovat, SPoint musí přizpůsobovat služby regionální realitě¹.

Jako limity a bariéry rozšíření modelu SPointů externí evaluace identifikovala několik rizikových oblastí:

- Nedostatečné personální a finanční kapacity - jeden pracovník na region s částečným úvazkem nedokáže obsáhnout komplexní agendu.
- Nízká míra propojení s komerční sférou – zatím se nepodařilo získat dostatečný zájem „klasických komerčních“ podniků, které by přinesly sociálním podnikům zakázky v požadované míře.
- Malá dostupnost veřejných zakázek pro sociální podniky i malý zájem municipalit o nákup produktů a služeb od sociálních podniků.
- Zároveň bylo doloženo, že SPointy významně napomohly ke vzniku nebo stabilizaci řady sociálních podniků (cca 5 -15 na jedno pracoviště), a udržení modelu je proto žádoucí.

ISP zajišťoval v projektu vzdělávání tří hlavních cílových skupin:

- Pracovníků Úřadu práce, kteří po absolvování kurzů prokazatelně zvýšili povědomí o sociálním podnikání a začali téma dále šířit.
- Studentů vysokých škol, pro které ISP organizoval přednášky a exkurze, a současně přispěl k inovaci vysokoškolských vzdělávacích programů, kde dosud chyběla propojenost sociální a ekonomické složky podnikání.
- (Budoucích) sociálních podnikatelů, kterým poskytoval prakticky orientované kurzy vedené odborníky z praxe.

Důležitým zjištěním je, že efektivita ISP byla výrazně podmíněna provázaností s SPointy, které přinášely informace o regionálních potřebách a klienty aktivně směřovaly na vzdělávací aktivity, na což by bylo dobré navázat i v dalších projektech.

Respondenti na kurzech nejvíce oceňovali:

- praktické exkurze, zejména do etablovaných sociálních podniků,
- přenos zkušeností z praxe, zkušené lektory – praktiky,
- kurzy zaměřené na legislativu, dotace, marketing, komunikaci, manažerské dovednosti,
- zvýšení kompetencí pracovníků ÚP i sociálních podniků.

Někteří účastníci však uvedli, že kurzy neměly přímý dopad na ekonomiku jejich podniků nebo že síťování nevedlo k výraznějšímu propojení s komerční sférou.

¹ Bližší data by tomuto tématu může poskytnout interní evidence a evaluace projektu.

Evaluace ukazuje, že sociální podniky:

- oceňují prezenční formu vzdělávání s možností on-line připojení v případě potřeby,
- preferují prakticky orientovaný obsah,
- cítí potřebu posílení tvrdých dovedností (finance, řízení firmy, obchod),
- často bojují se složitostí legislativní a dotační administrativy.

ISP poskytl hodnotné vzdělávání, které přispělo k profesionalizaci sociálních podniků i ostatních cílových skupin (pracovníci ÚP, studenti VŠ).

Celově externí evaluace nabízí několik strategických doporučení:

- Posílit propojení s komerční sférou: např. formou zahájených B2B kontraktačních akcí.
- Motivovat veřejnou správu, zejména municipality k většímu nákupu produktů a služeb od sociálních podniků, případně i k zakládání vlastních sociálních podniků.
- Zvýšit ekonomickou rentabilitu zaměstnávání znevýhodněných osob na volném trhu práce skrze vhodnější dotační a legislativní podmínky. A současně zintenzivnit advokační práci současných podmínek směrem k sociálním podnikům.
- Realizovat komunikační kampaň zaměřenou na širokou veřejnost s cílem zvýšit povědomí o přínosech sociálního podnikání.
- Rozšířit kurzy pro zájemce o sociální podnikání a pro municipality, které hrají významnou roli v rozvoji regionálního ekosystému.
- Udržet a rozvíjet synergii SPointů a ISP, případně navýšit kapacity regionálních pracovišť.